

**Ն.Ա.Տ. Մեսրոպ Ս. Պատրիարք Յայրը կը պատասխանէ
«Նոյյան Տապան» լրատվական գործակալության խմբագիր
Յարութիւն Խաչատրեանի հարցումներուն**

Պատրիարք Յայր,

Մելգոնյան կրթահամալիրի շուրջ Պոլսոյ հայոց Պատրիարքարանի եւ ՅԲԸՄ վեճը հուզում է ողջ հայությանը: Մենք երախտապարտ կլինենք, եթէ հնարավոր գտնէք պատասխանել մեր հարցերին՝ Պատրիարքարանի դիրքորոշումը հանրությանը ճշգրիտ ներկայացնելու համար:

1. Խնդրում ենք համառոտ ներկայացնել խնդրոյ նախապատմությունը:

Ամփոփեմ. Կարապետ Մելգոնեան 1921-ին Կ.Պոլսոյ Պատրիարքութեան կը փոխանցէ 400,000 եգիպտական փաուստ արժողութեամբ նուիրատուութիւն, որ այդ ժամանակ 3,5 ԱՄՆ տոլար է: Երանաշնորհ Չաւեն Պատրիարք Տէր Եղիայեան սոյն նուիրատուութեան եկամուտով 1924-ին Կիպրոսի Նիկոսիա քաղաքին մէջ դպրոց մը եւ որբանոց մը կը հիմնէ եւ զայն կը կոչէ Մելգոնեան Կրթական Յաստատութիւն: 1925-ին, Չաւեն Պատրիարք Կիպրոսի համալիրն ու Մելգոնեան կտակի փողը ամբողջութեամբ կը փոխանցէ ՅԲԸՄիութեան: Այստեղ պէտք է անդրադառնալ, որ ՅԲԸՄ ամէն ինչ կը ստանայ Պոլսոյ Պատրիարքութենէն: 1926-ին, դատարանի միջոցով համաձայնագիր մը կը ստորագրուի Կարապետ Մելգոնեանի, Չաւեն Պատրիարքի եւ ՅԲԸՄիութեան միջեւ: Համաձայնագրին համաձայն, ՅԲԸՄ պէտք է բաց պահէ ու մատակարարէ Մելգոնեան կրթարանը, ամէն տարի Երուսաղէմի Պատրիարքութեան 1,000՝ իսկ Պոլսոյ Պատրիարքութեան 1,500 եգիպտական փաուստ պէտք է վճարէ, Աղէքսանդրիոյ հայոց համար մանկապարտեզ մը պէտք է բանայ: 2004-ին, սակայն, ՅԲԸՄ-ը յայտարարեց, որ որոշած է փակել Մելգոնեան կրթարանը, որ ներկայիս Երոմփութեան մէջ գործող 12-տարուան միակ հայ դպրոցն է: Յայ մամլոյ էջերէն ցաւով հետեւեցայ այս մասին հրատարակուած թեր ու դեմ կարծիքներուն: Իսկ 1926-ի համաձայնագրի պաշտօնական պատճենը ես առաջին անգամ տեսայ 26 Դեկտեմբեր 2004-ին: Այլեւս յստակ էր, որ Չաւեն Պատրիարքի օրինական յաջորդները իրաւասու էին միջամտել կացութեան: Ուստի Յունուար ամսուան մէջ Կալի Ֆ ոռնիայի բարձրագոյն ատեանին մօտ դատ բացինք ՅԲԸՄիութեան դեմ, որպէսզի յետս կոչուի Մելգոնեանը փակելու որոշումը:

2. Ինչպէս եք գնահատում ՅԲԸՄ յայտարարությունը՝ Մելգոնյան կրթարանի փոխարեն նման մի հաստատություն Յայաստանում հիմնելու մտադրության մասին:

Ի՞նչ կը նշանակէ «նման» մի հաստատութիւն: Երոմփութեան սահմաններէն ներս գործող միակ հայկական լիկեոնը ի՞նչպէս կարելի է փոխարինել Յայաստանի մէջ բացուելիք մի նոր դպրոցով: Յայաստան նոր դպրոց մը բանալ ըսենք թէ առ առաւելն, այդ ալ բաւական

չափազանցուած թիւերով՝ 2-3 միլիոն ԱՄՆ տոլար կ'արժէր: ԶԲԸՄիութեան վերնախաւը դիրաւ կրնան այդպիսի դպրոց մը կառուցել Զայաստանի մէջ, ատոր համար անհրաժեշտ չէ Եւրոպայի մէջ դպրոց մը եւս փակել: Մարդ յակամայս կը մտածէ. Մելգոնեան կրթարանի տարածքն ու շէնքերը եթէ ծախուին, ըստ կիպրահայերու, աւելի քան 120 միլիոն ԱՄՆ տոլար պիտի շահի ԶԲԸՄ-ը: Կայ նաեւ Մելգոնեան կտակի ֆոնը, որ մասնագէտներու համաձայն, եթէ ողջամտութեամբ կառավարուած ըլլար, այսօր ոչ նուազ քան 20 միլիոն ԱՄՆ տոլարի հասած պէտք է ըլլար: Այս գումարներով ի՞նչ պիտի ընեն: Մերազն ժողովուրդը իրաւունք ունի սորվելու: Կարապետ Մելգոնեան ազգասէր մարդ եղած է, իր հարստութիւնը Պատրիարքարանիս միջոցով իր ազգի զաւակներուն կտակած է: Ուստի Աւետարանի խօսքով, այսօր բոլորս ալ իրաւունք ունինք ըսելու ԶԲԸՄ-ին. «Տո՛ւր գհաշիւ տնտեսութեան քո»:

3. Կարելի՞ է եզրակացնել, որ Պատրիարքարանի առաջնային նպատակը ոչ այնքան բարերար Մելգոնյաների կտակով Պատրարքարանին հասանելիք միջոցների ստացումն է, որքան Մելգոնյան հաստատության պահպանումը:

Բնականաբար: Արդէն իսկ ամեն տարի որոշ յատկացում մը ստացած է Պատրիարքարանը: 2004-ին, թիւերը անգիր չեմ գիտեր, բայց կարծեմ 1,600 ԱՄՆ տոլարի պէս գումար մը ստացած ենք: Զիչ մը աւելի կամ պակաս մեր տարեկան պիտոճէին մէջ մեծ բան չի փոխեր: Կարելորդ սա է: Ամեն բարենպատակ հաստատութեան պէս ԶԲԸՄիութիւնը եւս մեր ժողովուրդին հաշուետուութիւն պէտք է ներկայացնէ: 1920ական թուականներու 3,5 միլիոն ԱՄՆ տոլարը ի՞նչ եղաւ: Այսօր Մելգոնեան կտակին մէջ ի՞նչքան փող մնացած է: Տեղեակ պահեն Ազգը:

4. Ձեր հասցէին հրապարակված քննադատական դիտողություններում, ի թիվս այլոց, կար ամբաստանանք, որ Դուք չէք փորձել գործը հարթել ԶԲԸՄ-ի հետ բանակցելով՝ նախքան դատական գործ հարուցելը: Կիսնդրենք մեկնաբանել այս կետը:

Միայն քննադատական դիտողութիւններով եթէ բաւարարուէին գոհ կը մնայինք: 1999-ի կաթողիկոսութեան ընտրութիւններէն առաջ ալ, երբ կարծեցին որ այսօր առաջնորդական աթոռներ զբաղեցնող որոշ եկեղեցականներու առաջարկներն ընդունելով թեկնածութիւնս պիտի յայտարարէի, հայ մամլոյ էջերուն վրայ վարձկան գրիչներու միջոցով սկսան զրպարտչական մեղադրանքներով եւ հայիոյալից արտայայտութիւններով ցեխարձակել իմ վրայ եւ անուանարկել զիս: Այդպէս ըրին նաեւ միւս հաւանական թեկնածուներու հասցէին: Չար եւ բարոյագուրկ մարդիկ այսպիսի միջոցներու կը դիմեն միայն երբ կը վախնան, որ իրենց շահերը վտանգուած են: Այսօր եւս, Մելգոնեան կտակի հարցով մի՛եւնոյն շրջանակները մի՛եւնոյն պղտոր միջոցներու կը դիմեն, որովհետեւ բարոյականի եւ գաղափարախօսութեան տեսակետէն ահաւասիկ սնանկացած են: Մե՛ղք: Գալով, բանակցութեան խնդրին: Չաւեն Պատրիարքի այսօրուան յաջորդը Մելգոնեան կտակի

երաշխաւորն է: ԶԲԸՄիութիւնը մինչեւ օրս ինչո՞ւ չէ դիմած Պատրիարքարան: Որովհետեւ բանակցիլ չ'ուզէր: Պետք չէ մոռնալ, որ ԶԲԸՄիութեան ուղղուած նամակ եւ քննադատութիւններուն ոչ մէկ պատասխան չէ տրուած մինչեւ օրս: Այլ խօսքով, ամբաստանութիւնը պէտք է շրջել եւ ուղղել ԶԲԸՄիութեան:

5. Տեսնո՞ւմ եք Դուք այսօր հեռանկար՝ դատական գործից խուսափելու եւ ԶԲԸՄ-ի հետ համաձայնության հասնելու:

Մենք արդէն, պատասխանելով Կալի ֆոնհաբնակ միջնորդողներու, երկու ամիս առաջ պատրաստակամութիւն յայտնեցինք ԶԲԸՄ-ի մի պատուիրակութիւն ընդունելու Պոլսոյ մէջ: Ուստի ՌԱԿ-ի տգեղ յայտարարութիւնը եւ մամլոյ միջոցաւ եղած այլ յարձակումներու նպատակը դժուար է հասկնալ: Մի գուցէ կը խորհին, որ «ծեծելէ» յետոյ բանակցիլը աւելի շահաւետ կը լինի իրենց համար: Կը սխալին: